Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

NBA

Inzicht in de Nederlandse accountancysector

OOB-segment

Addendumrapport Factsheets, september 2019

Deze factsheets zijn samengesteld ten behoeve van het werk van de Commissie Toekomst Accountancysector

Leeswijzer

In mei 2019 heeft de NBA-Stuurgroep Publiek Belang het rapport ‘Inzicht in de Nederlandse accountancysector, OOB-segment’ met de Commissie Toekomst Accountancysector (CTA) gedeeld ten behoeve van haar onderzoek. De CTA heeft hierover een aantal vragen gesteld. Deze zijn deels als vraag-antwoord beantwoord en deels middels additioneel uitgevoerde analyses. Laatstgenoemde heeft tot dit addendumrapport geleid.

- Gebruikte afkortingen en begrippen in de factsheets zijn te raadplegen middels de begrippenlijst in bijlage A van het rapport ‘Inzicht in de Nederlandse accountancysector, OOB-segment’.

- Het totstandkomingsproces van het addendumrapport is grotendeels vergelijkbaar met het proces van het rapport ‘Inzicht in de Nederlandse accountancysector, OOB-segment’. De uitleg, toelichting en voorbehouden zijn daardoor ook op dit addendum van toepassing.

- **Indien als bron 'geaggregeerde data ontvangen van de AFM' is opgenomen, hebben de jaartallen betrekking op het jaar van de AFM-monitor. De desbetreffende data slaan daardoor op het voorafgaande boekjaar of voorafgaande gebroken boekjaar.**

Inhoudsopgave

1. Gevolgen inleveren OOB-vergunningen **p.4**
- Omzet p.5
- Medewerkersbeloning p.9
- Verrekening interne specialisten p.10
- Winstpooling p.11
- Partnerbeloning p.12
- Bestede uren aan directe opdrachten, opleiding en training p.13

2. OOB-9 **p.14**
- Marktaandelen p.15
- Omzet p.16
- Urenbesteding per functieniveau p.17
- Interne governance p.19
- Internationale netwerk p.20
- Inzet van specialisten p.21
- Partnerroulatie niet-OOB's p.22
- Verrekening interne specialisten p.23

3. OOB-6 **p.24**
- Marktaandelen p.25
- Interne governance p.26
- Internationale netwerk p.27
- Inzet van specialisten p.28
- Partnerroulatie niet-OOB's p.29
- Verrekening interne specialisten p.30

1

Inzicht in diverse onderwerpen waarbij de drie kantoren die hun OOB-vergunning hebben ingeleverd of gaan inleveren uit de analyse gelaten worden.

Herkomst van de verschillende omzetstromen van de OOB-6 (p. 22 factsheets)

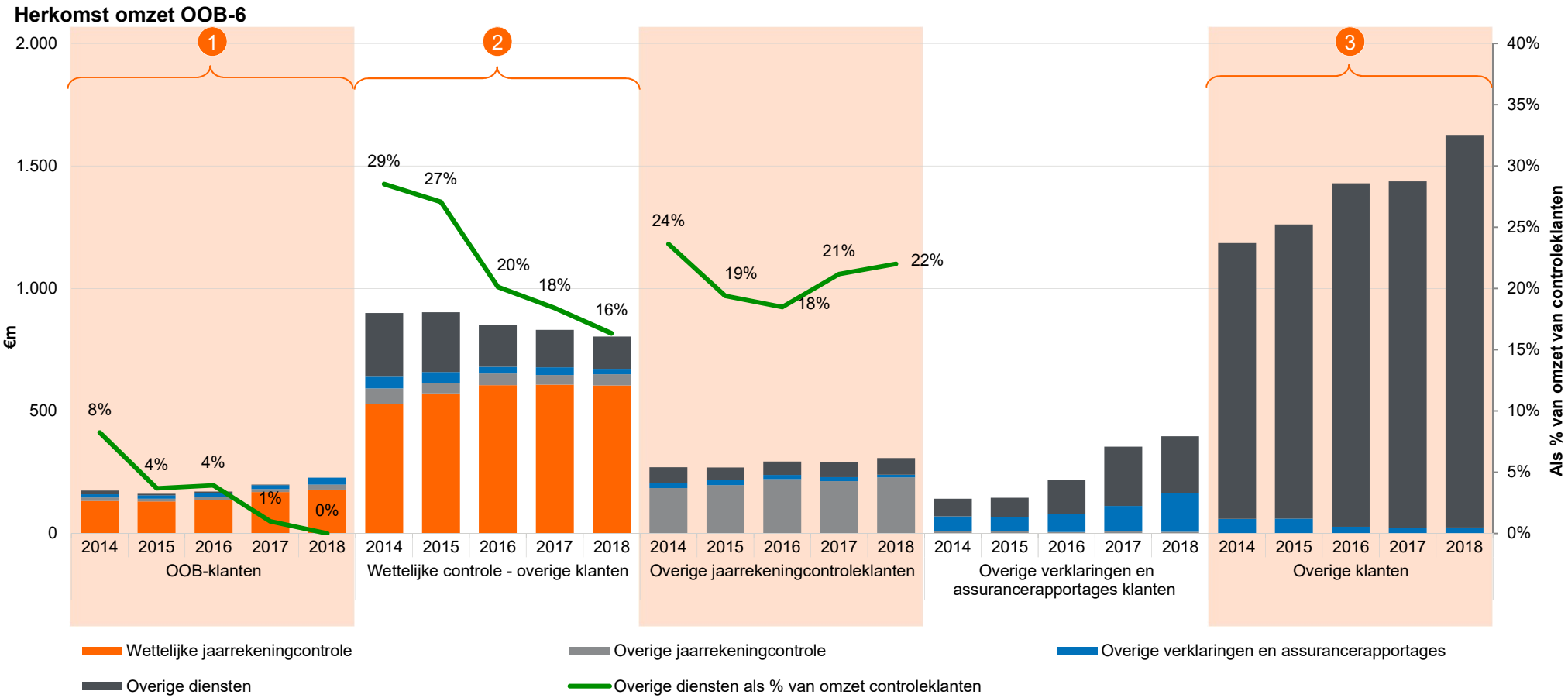

De grafiek toont de totale omzet van de OOB-6, eerst uitgesplitst naar type klant en vervolgens naar omzetstroom. De groene lijn laat per type klant het percentage zien van de omzet die afkomstig is uit overige dienstverlening ten opzichte van de totale omzet bij het type klant.

1. OOB-controleklanten: De omzet bij OOB-controleklanten bestaat grotendeels uit wettelijke jaarrekeningcontrole-omzet, en voor een klein deel uit overige assurancediensten. Dit zijn bijvoorbeeld diensten die op de white list* staan of omdat de externe accountant gedurende het jaar gewisseld is.
2. Op basis van omzet is het segment wettelijke niet-OOB controleklanten hoger dan het OOB-segment. Voor deze klanten bestaan minder beperkingen t.a.v. de toegestane overige diensten. Het aandeel overige diensten is teruggelopen van 29% naar 16%.
3. De OOB-6 realiseren het merendeel van de omzet uit overige dienstverlening bij klanten waarbij zij geen jaarrekeningcontroles uitvoeren.

**Nederland hanteert bij de bepaling van toegestane advieswerkzaamheden een 'white list' van adviesdiensten die in combinatie met controlewerkzaamheden zijn toegestaan.*

Bron: Uitvraag werkgroep "Factsheets". De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 22 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Omzetverhouding (p. 26 factsheets)

Totale multidisciplinaire omzet 2018 van OOB-6, per OOB-vergunninghouder en naar type omzet

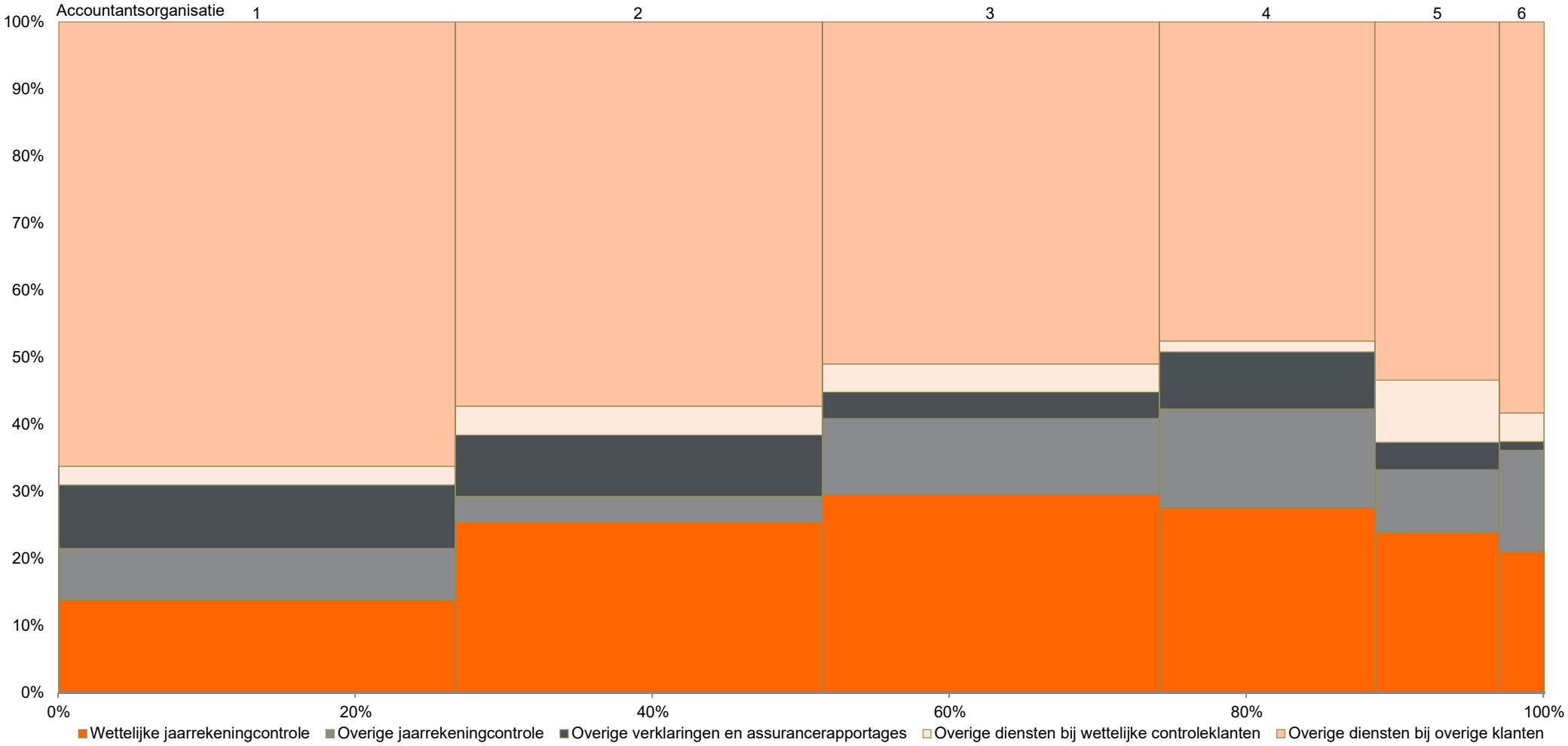

De grafiek rangschikt de OOB-6 naar omvang van de totale omzet (x-as) en specificeert de herkomst ervan (y-as). Het betreft alle type klanten, zowel controleklanten als klanten waarbij geen assurance wordt afgegeven. Accountantsorganisaties genereren omzet met betrekking tot overige diensten bij klanten waar ook wettelijke controles worden uitgevoerd (circa 6%, beige in de grafiek), bij klanten die geen assurancediensten afnemen, klanten die alleen overige assurancediensten afnemen of klanten met een vrijwillige controle (circa 94%, roze in de grafiek). Totaal van de omzet is ca. €3,4 mrd.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 26 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond niet de OOB-9.

Herkomst van de omzet uit overige dienstverlening naar type klant (p. 27 factsheets)

Bron van omzet uit overige dienstverlening - OOB-6

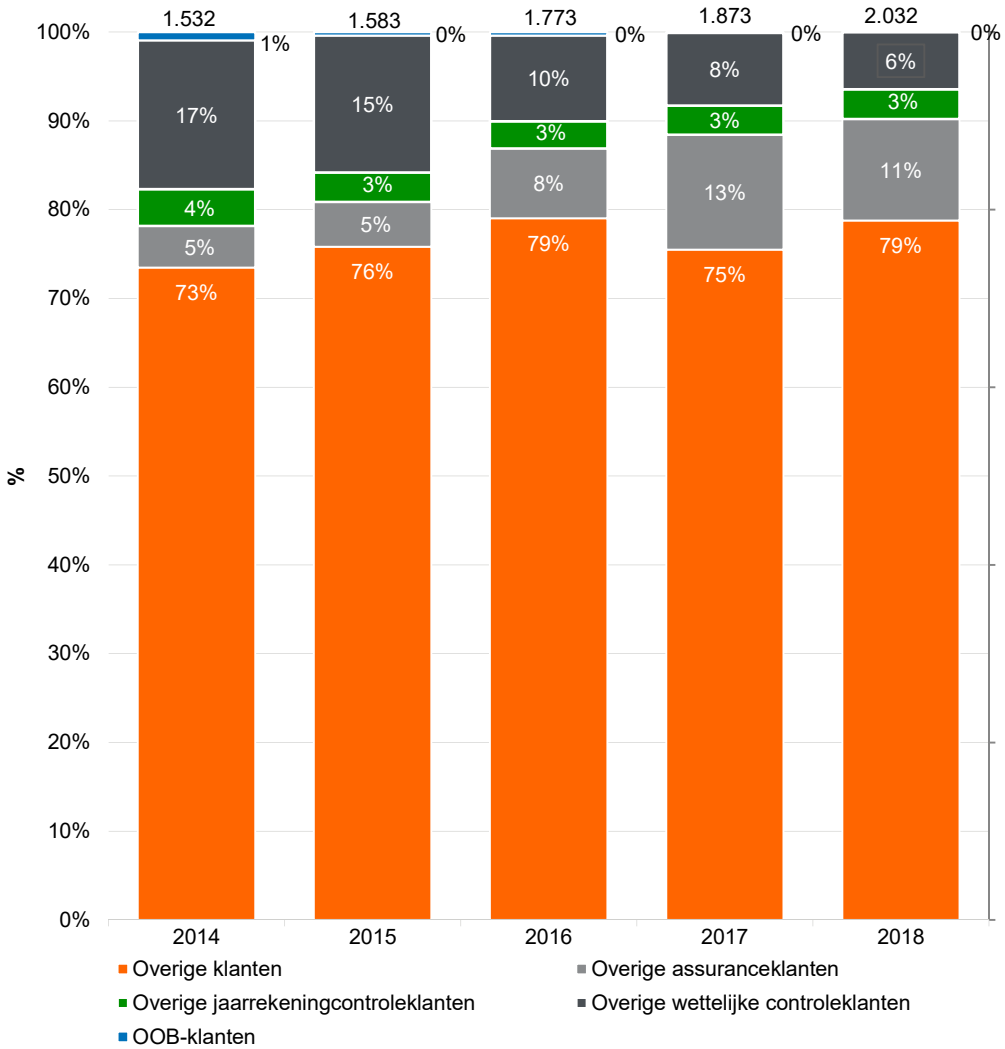

Bron van omzet uit overige dienstverlening
De grafiek toont de herkomst van omzet uit overige dienstverlening en geeft weer van welk type klanten deze inkomsten afkomstig zijn. Het grootste deel van de omzet uit overige dienstverlening generen de zes accountantsorganisaties bij klanten waarbij zij geen jaarrekeningcontrole uitvoeren.

Bij overige assuranceklanten worden assurancewerkzaamheden verricht, anders dan (vrijwillige of wettelijke) controles van jaarrekeningen. Samenstel- en advieswerkzaamheden zijn hier geen onderdeel van. Een voorbeeld van een dergelijke assuranceopdracht is een ISAE 3402 rapport.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 27 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Ontwikkeling aandeel van overige dienstverlening in totaalomzet van controleklanten (p. 28 factsheets)

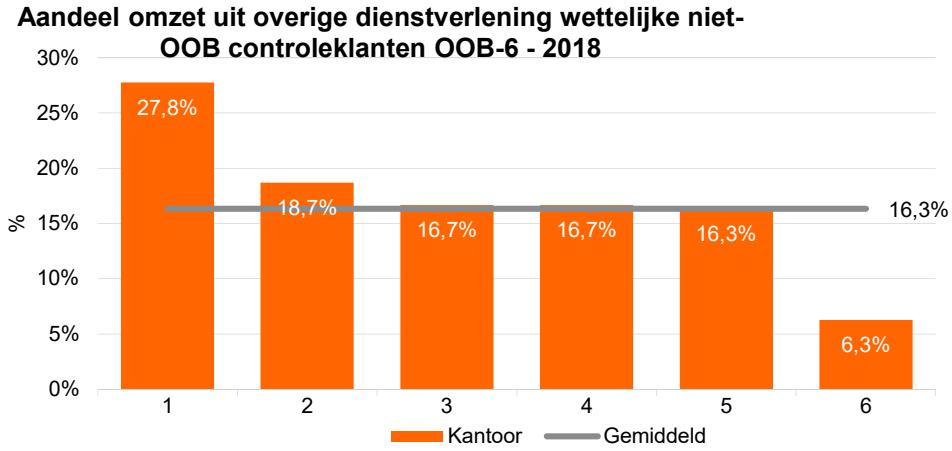

Aandeel omzet uit overige dienstverlening wettelijke niet-OOB controleklanten

De grafiek links toont dat de omzet uit overige dienstverlening geleverd aan wettelijke niet-OOB controleklanten in 2018 voor de OOB-6 gemiddeld 16,3% was van de totale omzet gerealiseerd bij desbetreffende controleklanten. Het percentage overige diensten varieert tussen de accountantsorganisaties van 27,8% tot 6,3%.

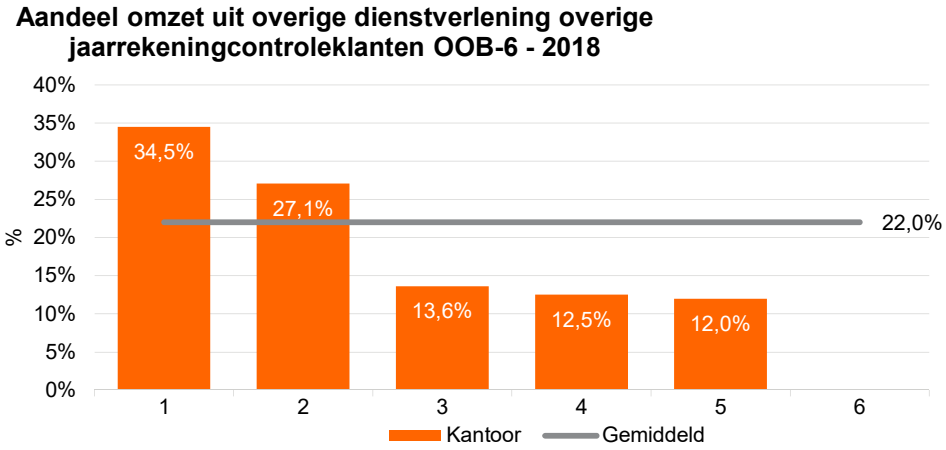

Aandeel omzet uit overige dienstverlening overige jaarrekening-controleklanten

De grafiek links toont dat de omzet uit overige dienstverlening geleverd aan overige jaarrekeningcontroleklanten in 2018 voor de OOB-6 gemiddeld 22% was van de totale omzet gerealiseerd bij betreffende controleklanten. Het percentage overige diensten varieert tussen de accountantsorganisaties van 34,5% (kantoor 1) tot 0% (kantoor 6).

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 28 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Gemiddelde medewerkersbeloning bij accountantsorganisaties (p. 31 factsheets)

Gemiddelde beloning medewerkers - OOB-6

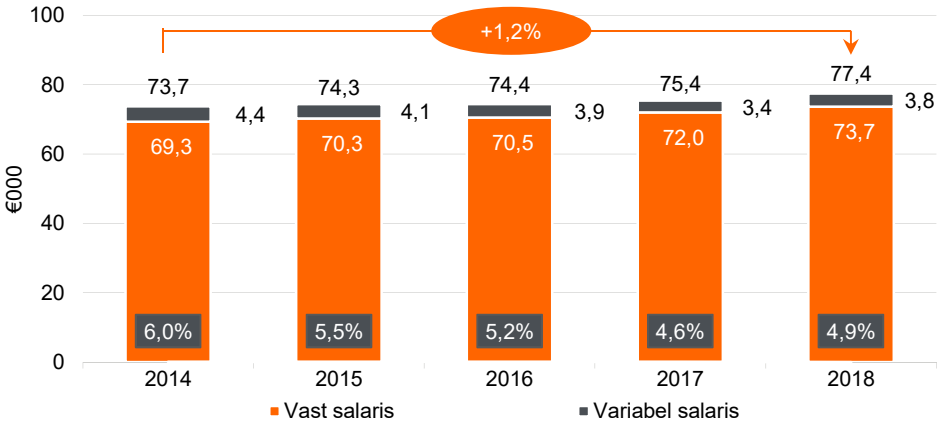

Gemiddelde beloning medewerkers
De grafiek links toont dat de gemiddelde beloning (van beginnende stafmedewerkers tot non-equity partners) is toegenomen met een jaarlijkse groei van 1,2% tussen 2014 en 2018. De gepresenteerde beloning bevat salariskosten, inclusief sociale lasten en pensioenkosten.

Het variabele deel van de totale beloning is tussen 2014 en 2018 gedaald van 6,0% naar 4,9%.

Gemiddelde beloning medewerkers 2018 - OOB-6

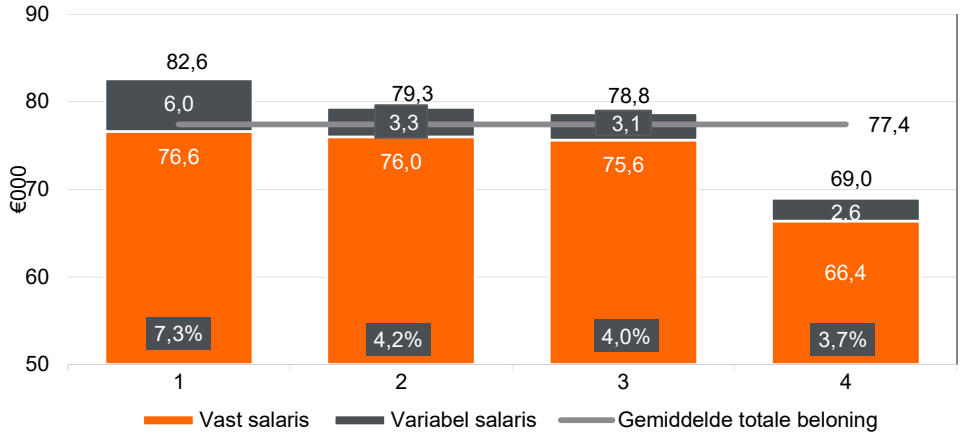

Gemiddelde beloning medewerkers 2018 per accountantsorganisatie
De grafiek links laat de gemiddelde beloning zien van medewerkers van vier van de OOB-6. De gemiddelde totale beloning voor medewerkers bedraagt EUR 77,4k in 2018.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 31 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Verrekening interne specialisten (p. 51 factsheets)

Is er een verschil tussen het interne tarief van specialisten en het tarief dat extern in rekening wordt gebracht?

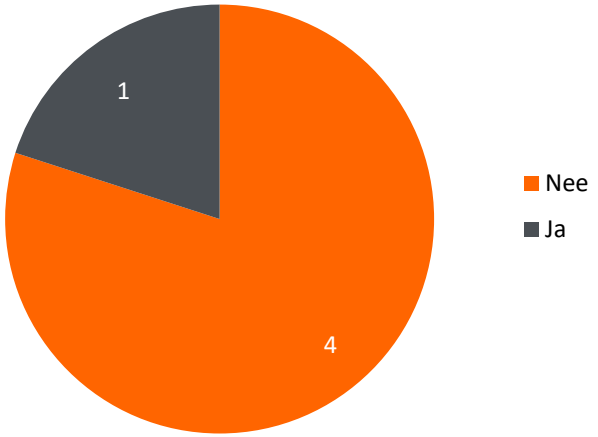

Toelichting
De OOB-6 is gevraagd of zij een verschillend tarief hanteren voor deze specialisten wanneer deze specialisten in- of externe werkzaamheden verrichten. De grafiek links toont dat vier van de vijf accountantsorganisaties die deze vraag beantwoord hebben, hetzelfde tarief hanteren voor in- en externe werkzaamheden. Eén accountantsorganisatie hanteert een lager tarief intern vergeleken met extern.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 51 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Winstpooling tussen verschillende bedrijfsonderdelen (p. 52 factsheets)

Wordt de partnerbeloning van tekenend accountants voornamelijk gebaseerd op het resultaat van de controle-praktijk of van de gehele organisatie?

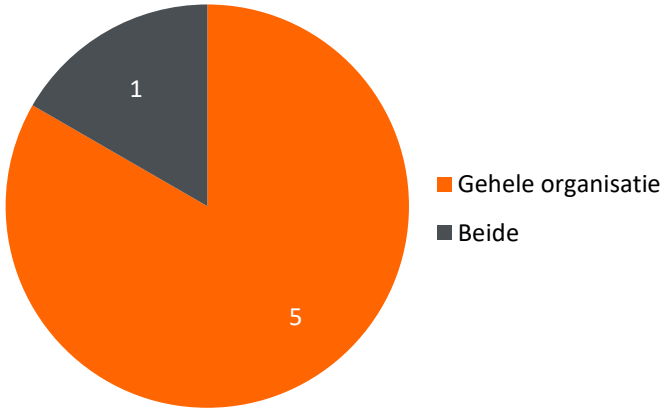

Basis voor partnerbeloning
De grafiek links toont of de OOB-6 hun partners uit de accountantsorganisatie belonen op basis van de resultaten van enkel de controlepraktijk of op basis van de resultaten van de gehele organisatie.

Vijf van de zes OOB-vergunninghouders baseren de partnerbeloning van tekenend accountants op de resultaten van de gehele organisatie.

Is er sprake van winstpooling tussen de bij het internationale netwerk aangesloten member firms op het niveau van het internationale netwerk?

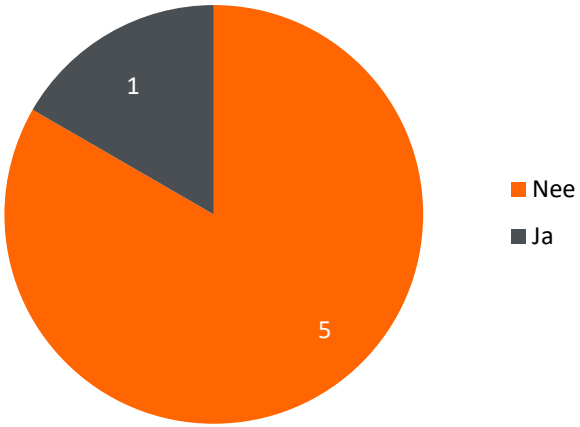

Winstpooling bij partnerbeloning
De grafiek links toont of er sprake is van winstpooling bij het internationale netwerk. Winstpooling betreft een samenwerking tussen bedrijven met een afspraak dat de door ieder bedrijf behaalde resultaten of een gedeelte ervan zullen worden samengevoegd teneinde het totale resultaat volgens een vooraf bepaalde sleutel onder de deelnemers te verdelen.

Een van de zes OOB-vergunninghouders doet aan winstpooling binnen het internationale netwerk. Bij de andere vijf is hiervan geen sprake.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 52 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Partnerbeloning (p. 54 factsheets)

Gemiddelde totale partnerbeloning - OOB-6

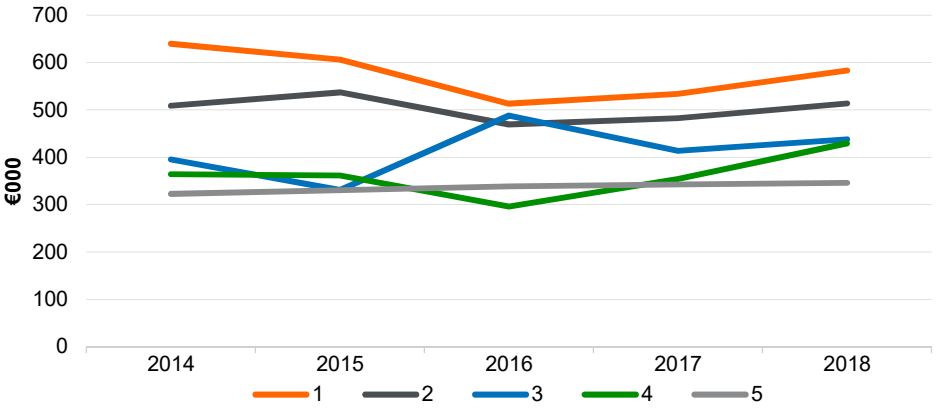

Indexering partnerbeloning - OOB-6

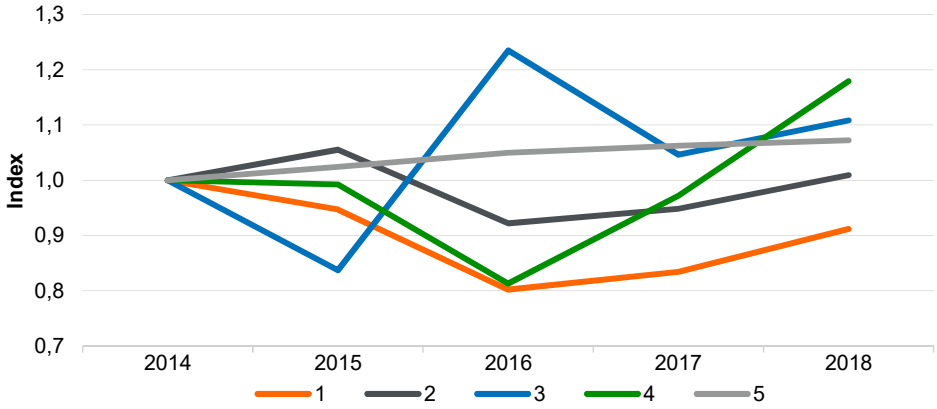

Gemiddelde partnerbeloning 2018 - OOB-6

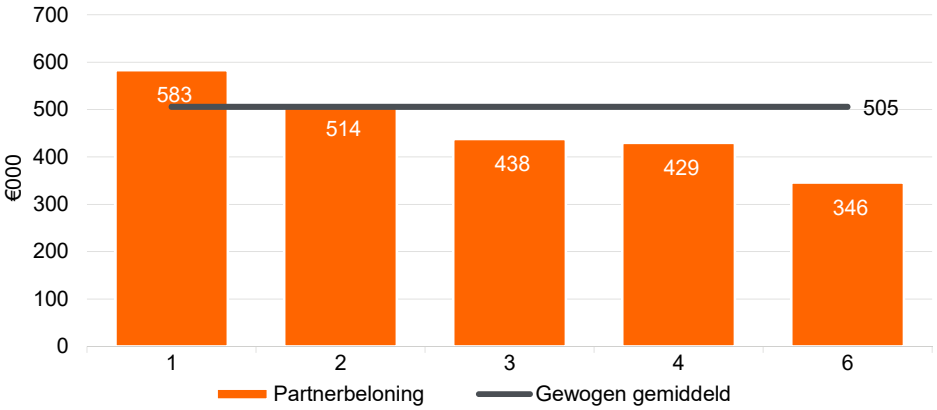

De grafiek linksonder toont dat de gemiddelde partnerbeloning van equity partners EUR 505k bedroeg in 2018.

De grafiek linksboven toont dat het verschil in gemiddelde partnerbeloning tussen 2014 en 2018 is gedaald.

De grafiek rechtsboven toont een indexatie van de gemiddelde partnerbeloning met 2014 als basis. Deze grafiek laat fluctuaties zien voor de verschillende accountantsorganisaties.

De gebruikte kleuren in de bovenste twee grafieken zijn willekeurig. Een bepaalde kleur in de ene grafiek hoeft daardoor niet overeen te komen met dezelfde kleur in de andere grafiek.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 54 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Uren besteed aan directe opdrachten, opleiding en training (p. 63 factsheets)

Directe uren per functie

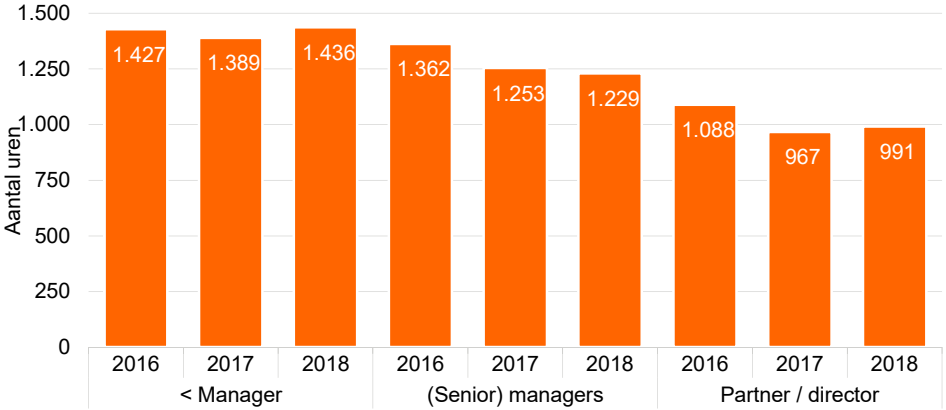

Aantal directe uren per functie
De grafiek links toont het gemiddeld aantal uren dat direct is besteed aan klantwerk per functieniveau. Naast deze directe uren wordt tijd besteed aan opleiding en training (zie grafiek linksonder) en overige (interne) werkzaamheden. Deze overige uren kunnen onder andere bestaan uit offertes, beoordelingsgesprekken, ziekte, vakantie of ander soort verlof.

De informatie met betrekking tot overige (interne) werkzaamheden is mogelijk verschillend bijgehouden door de OOB-6 en lijkt daardoor niet consistent te zijn. Deze uren zijn daarom niet meegenomen in deze grafiek.

Uren besteed aan opleiding en training per functie

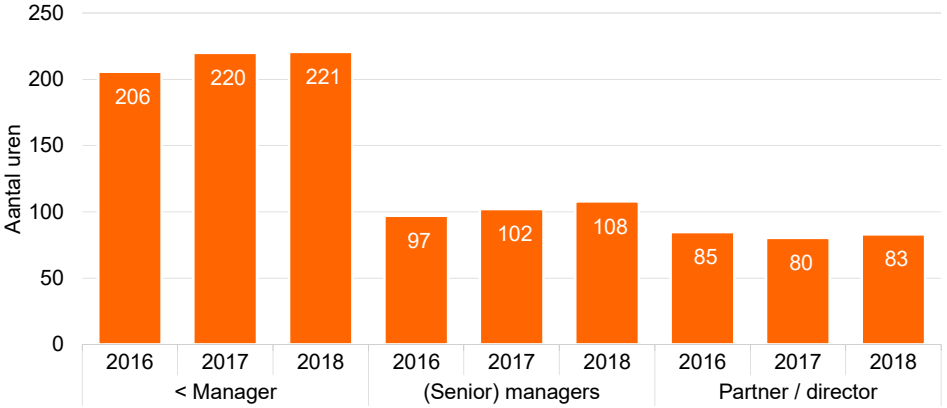

Uren besteed aan opleidingen en trainingen
Medewerkers besteden een deel van hun tijd aan opleidingen en trainingen. Dit aantal ligt voor medewerkers tot de functie manager hoger, omdat zij vaak tegelijkertijd de RA-opleiding volgen.

De geschreven uren voor opleidingen zijn afhankelijk van de regeling van de desbetreffende accountantsorganisatie. Sommige kantoren schrijven alle uren van de opleiding en sommige niet, bijvoorbeeld omdat studie-uren soms in eigen tijd plaatsvinden. Dit vertroebelt een consistent beeld van het aantal bestede uren aan opleidingen en daardoor de vergelijkbaarheid tussen de accountantsorganisaties. Daarnaast wordt veel tijd aan opleidingen besteed buiten colleges, bijvoorbeeld voor het voorbereiden van colleges en examens en het maken van opdrachten. Deze uren worden niet geschreven en zijn daardoor niet opgenomen in de grafiek. (Senior) managers en partners/directors geven daarnaast ook training. Deze uren kunnen verschillend geadministreerd worden door de accountantsorganisaties, bijvoorbeeld als onderdeel van trainingen of overige interne werkzaamheden.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”. De gebruikte data en uitgevoerde analyse zijn identiek aan p. 63 van het factsheetsrapport. Het verschil is dat op deze pagina enkel data van de OOB-6 is getoond, niet de OOB-9.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

2

OOB-9

Marktaandelen (p. 24-25 factsheets)

Marktaandeel per kantoor o.b.v. totale omzet - OOB-9

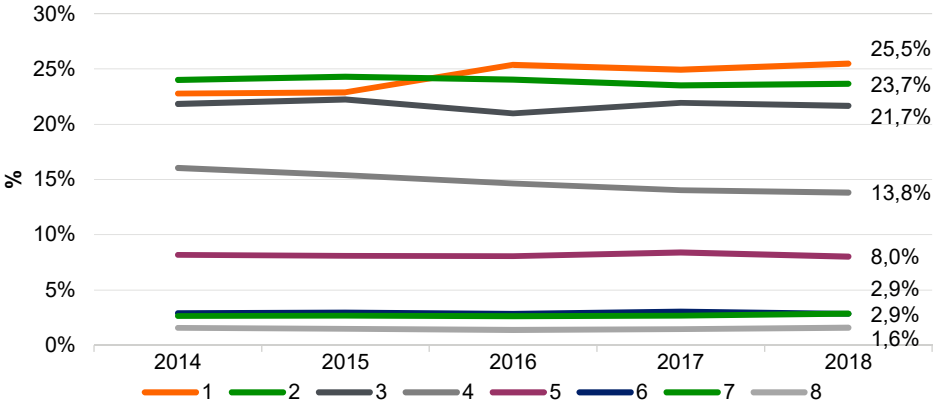

Marktaandeel per kantoor o.b.v. omzet uit wettelijke controles - OOB-9

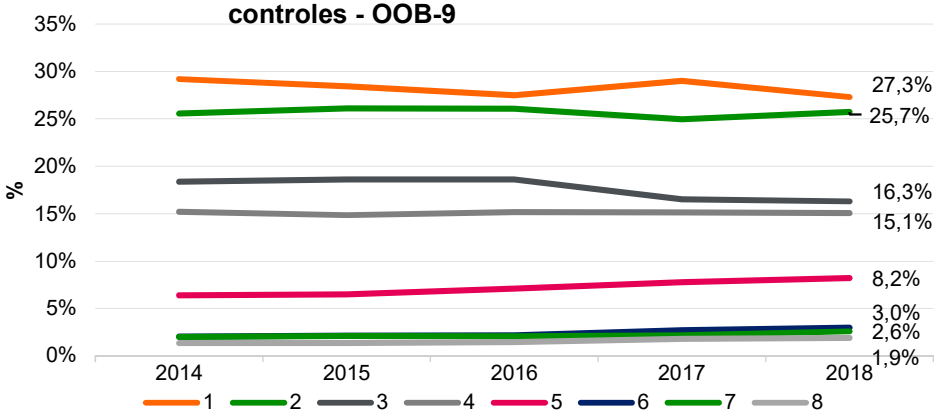

De grafieken links tonen het marktaandeel per kantoor binnen de OOB-9 voor de jaren 2014 tot en met 2018 met betrekking tot de totale omzet (boven) en omzet uit wettelijke controles (onder). Dit is een uitbreiding ten opzichte van de factsheets, die deze data enkel voor 2018 toonden. De marktdynamiek is in het kader van dit project niet onderzocht. Controleklanten wisselen echter wel van accountant en veel OOB's zijn van accountant gewisseld in de periode 2013-2016, wat heeft geleid tot offerterondes en eerstejaars controles. Deze dynamiek is echter beperkt zichtbaar in de tabel omdat hierin het marktaandeel wordt gemeten welke is gebaseerd op de gerealiseerde omzet.

Pagina 25 toont beide grafieken voor de OOB-6.

Bron: Uitvraag werkgroep "Factsheets".

Omzetontwikkeling wettelijke controles (p. 10 factsheets)

Gemiddelde omzet per accountantscontrole

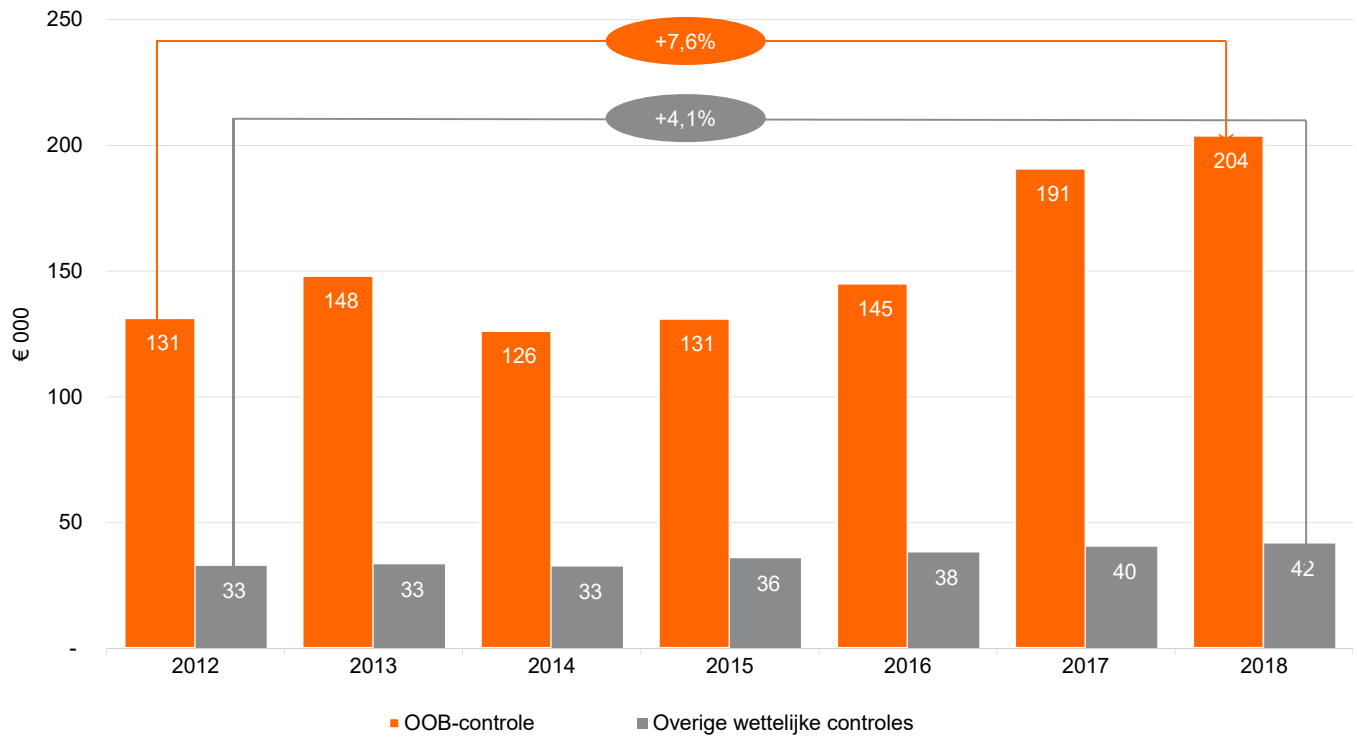

Bovenstaande grafiek boven toont de gemiddelde omzet per accountantscontrole voor de jaren 2012 tot en met 2018 en is een uitbreiding van de grafiek op pagina 10 van het rapport Factsheets. De gemiddelde omzet per accountantscontrole neemt vanaf 2016 sterker toe.

Een splitsing tussen de OOB-6 en drie accountantsorganisaties die hun OOB-vergunning inleveren, is niet mogelijk op basis van de ontvangen AFM-informatie. Daarom is bovenstaande analyse niet opgenomen in hoofdstuk 3.
Bron: Geaggregeerde data ontvangen van de AFM.

Urenbesteding per functieniveau OOB (p. 30 factsheets)

Absolute urenbesteding per functieniveau - OOB

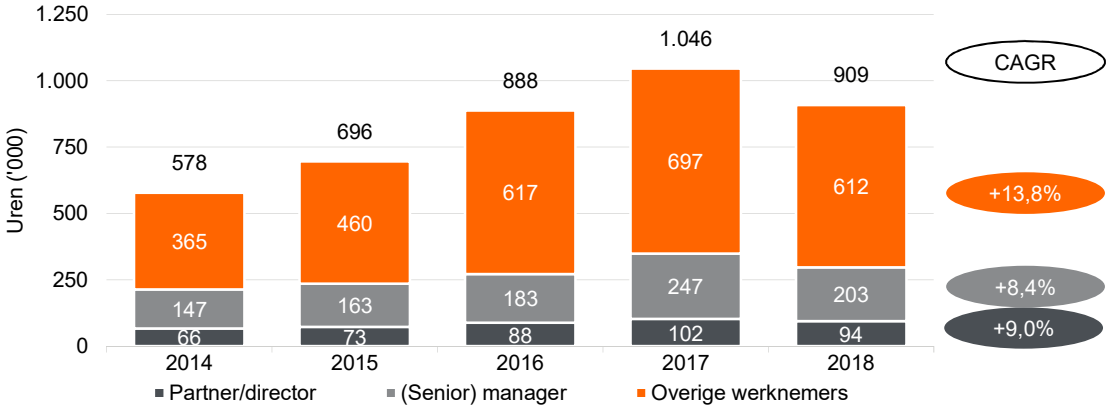

De grafieken links tonen de absolute (boven) en relatieve (onder) urenbesteding van partner/directors, (senior) managers en overige werknemers bij OOB-controles. De grafiek toont een groei in het totaal aantal bestede uren door partners/directors aan OOB-controles. De gemiddelde jaarlijkse groei tussen 2014 en 2018 van het aantal bestede uren door partner/directors (CAGR) is 9%. Vanwege het grotere aandeel bestede uren van (senior) managers en overige werknemers, is desondanks een afname te zien in de relatieve urenbesteding van partners/directors.

De stijging in 2017 in de bovenste grafiek wordt veroorzaakt door een stijging in de absolute urenbesteding per functieniveau - OOB van twee accountantsorganisaties.

Relatieve urenbesteding per functieniveau - OOB

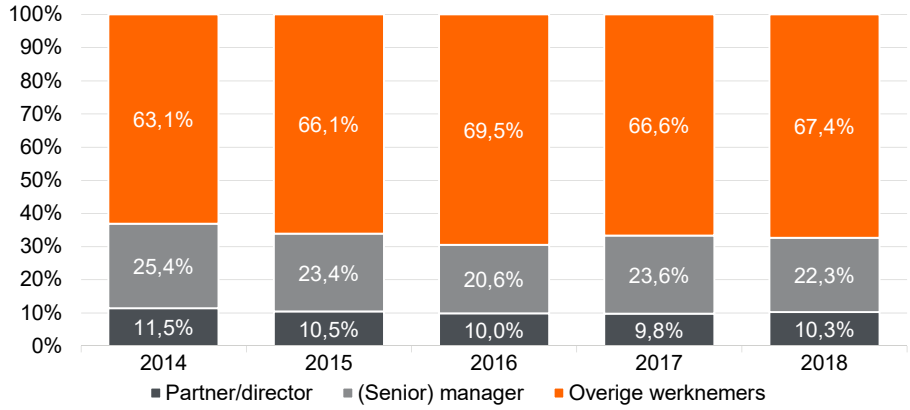

De uitkomst van de OOB-9 analyse is identiek aan de OOB-6 analyse en daarom enkel in H2 opgenomen.
Bron: Additionele uitvraag werkgroep “Factsheets”.

Urenbesteding per functieniveau niet-OOB (p. 30 factsheets)

Absolute urenbesteding per functieniveau - niet-OOB

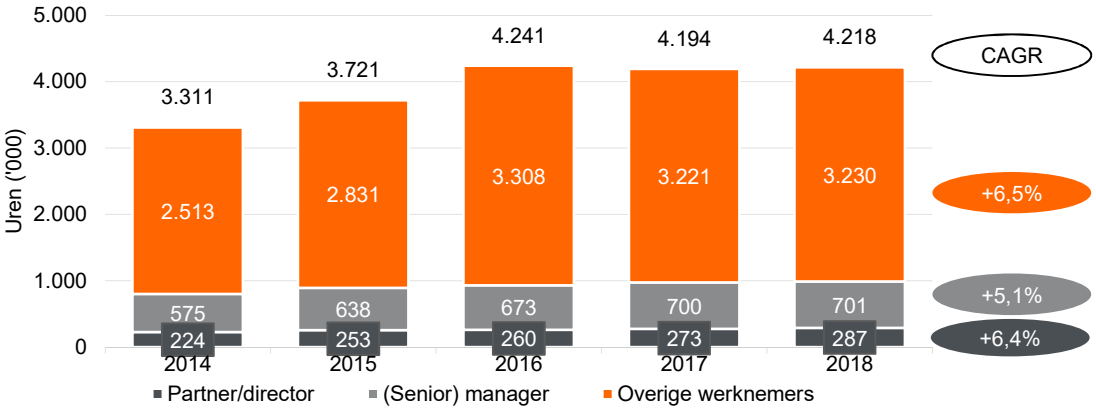

De grafieken links tonen de absolute (boven) en relatieve (onder) urenbesteding van partner/directors, (senior) managers en overige werknemers bij niet-OOB controles. De grafiek toont een groei in het totaal aantal bestede uren door partners/directors aan niet-OOB controles. De gemiddelde jaarlijkse groei tussen 2014 en 2018 van het aantal bestede uren door partner/directors (CAGR) is 6,4%. Vanwege het grotere aandeel bestede uren van (senior) managers en overige werknemers, is desondanks een afname te zien in de relatieve urenbesteding van partners/directors.

Relatieve urenbesteding per functieniveau - niet-OOB

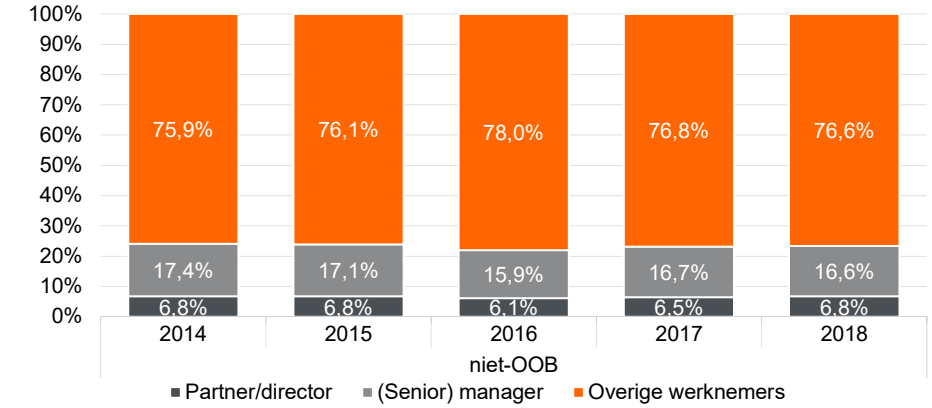

De uitkomst van de OOB-9 analyse is identiek aan de OOB-6 analyse en daarom enkel in H2 opgenomen.
Bron: Additionele uitvraag werkgroep “Factsheets”.

Interne governance (p. 36 factsheets)

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-9 is gevraagd hoe de interne governance, bijvoorbeeld met betrekking tot de stemrechten van partners, is georganiseerd. Alle negen accountantsorganisaties hebben deze vraag beantwoord.

Twee van de negen accountantsorganisaties kennen geen partnerstructuur, partnervergadering en/of stemrecht zoals bedoeld in de gestelde vraag. Het vervolg van deze slide heeft daardoor betrekking op zeven accountantsorganisaties.

Frequentie partnervergaderingen

- Twee van de zeven accountantsorganisaties houden in beginsel één partnervergadering per jaar. In de praktijk zijn dit er meestal twee.
- Twee van de zeven accountantsorganisaties houden in beginsel twee partnervergaderingen per jaar. Het is mogelijk om additionele vergaderingen in te lassen.
- Een van de zeven accountantsorganisaties houdt drie partnervergaderingen per jaar.
- Twee van de zeven accountantsorganisaties houden vier of meer partnervergaderingen per jaar.

Telt elke stem van de partner even zwaar? Zo nee, wat is de 'range' in weging?

- In de Wta (artikal 16b) is vastgelegd door wie de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie moet worden gehouden.
- Bij vijf accountantsorganisaties telt elke stem even zwaar, specifieke uitzonderingen daargelaten. Zo is bij een organisatie het internationaal stemrecht bijvoorbeeld gebaseerd op winstgerechtigdheid.
- Bij een accountantsorganisatie hangt de zwaarte van de stem af van het aantal aandelen per partner. Dit aantal varieert tussen de twee en vier.
- Een accountantsorganisatie kent twee typen equity partners. Type één heeft één stem en type twee heeft twee stemmen.

Wat gebeurt er met een stem indien een partner niet aanwezig is op de vergadering?

Bij tenminste vijf van de zeven accountantsorganisaties kan een partner een machtiging afgeven aan een collega-partner. Indien een partner niet aanwezig is en ook geen machtiging heeft afgegeven, telt zijn of haar stem niet mee. Afwezigheid speelt wel een rol in het bereiken van de noodzakelijke quorums.

Kan een raad van bestuur (RvB) alsnog anders besluiten als stemming niet cf. voorstel van de RvB is?

Alle accountantsorganisaties geven aan dat de RvB niet anders kan besluiten indien goedkeuring van de ledenvergadering benodigd is.

Wat zijn voorbeelden van onderwerpen die ter stemming worden gebracht (graag vijf voorbeelden)?

De meest genoemde voorbeelden zijn:

1. Benoemen en ontslaan van de raad van bestuur en de raad van commissarissen (RvC)
2. Verwerven en/of afstoten van deelnemingen (al dan niet met een ‘threshold’)
3. Goedkeuren en vaststellen van de jaarrekening
4. Wijzigen van statuten
5. Aangaan, wijzigen of beëindigen van aansluitingsovereenkomsten of partnerbenoemingen
6. Goedkeuren begroting
7. Vaststellen of goedkeuren van (wijzigingen in) corporate documentatie en/of reglementen

Overige zaken:

1. Aanstellen / benoemen extern accountant
2. Rechtshandelingen bestuur boven een ‘threshold’
3. (de-)charge RvB/RvC
4. Ontbinding en liquidatie
5. Wijzigen van tarief en salarisbeleid

Pagina 26 toont bovenstaande resultaten voor de OOB-6.

Bron: Additionele uitvraag werkgroep “Factsheets”, Wta.

Internationale netwerk (p. 39 factsheets)

	Targets/normen vanuit het internationale netwerk		Targets/normen vanuit het regionale netwerk / landenregio's	
	Ja	Nee / n.v.t.	Ja	Nee / n.v.t.
Omzet	2	7	2	7
Winstbijdrage	2	7	1	8
Nettoresultaat	2	7	1	8
Bijdrage aan netwerk	4	5	1	8
Financieringsstructuur	1	8	0	9
Budget	2	7	1	8
Investeringen	1	8	2	7

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-9 is gevraagd of er vanuit het regionale netwerk of internationale netwerk targets of normen gelden m.b.t. omzet, winstbijdrage of resultaat.

Ook is de vervolgvraag gesteld: "Indien ja, zien deze dan toe op de gehele organisatie of alleen de controlepraktijk?" De tabel links geeft de antwoorden schematisch weer. "Ja" in de donkeroranje balk betekent dat targets/normen altijd toezien op de gehele organisatie, en dus niet enkel op de controlepraktijk. Twee accountantsorganisaties hebben bijvoorbeeld targets/normen vanuit het internationale netwerk met betrekking tot omzet, geldend voor de gehele organisatie. Zeven accountantsorganisaties hebben dat niet.

Pagina 27 toont deze tabel voor de OOB-6.

Bron: Additionele uitvraag werkgroep "Factsheets".

Inzet van specialisten bij externe controles (p. 43 factsheets)

Onderstaande grafieken tonen de inzet van specialisten bij externe controles in de jaren 2015-2018 door zeven OOB-vergunninghouders. De specialisten zijn uitgesplitst naar IT-specialisten, wiens aandeel relatief stabiel is gebleven gedurende de vier weergegeven jaren, en overige specialisten. De inzet van laatstgenoemde daalt licht gedurende 2015-2018.
Pagina 28 toont deze grafieken voor de OOB-6.

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2015 - OOB-9

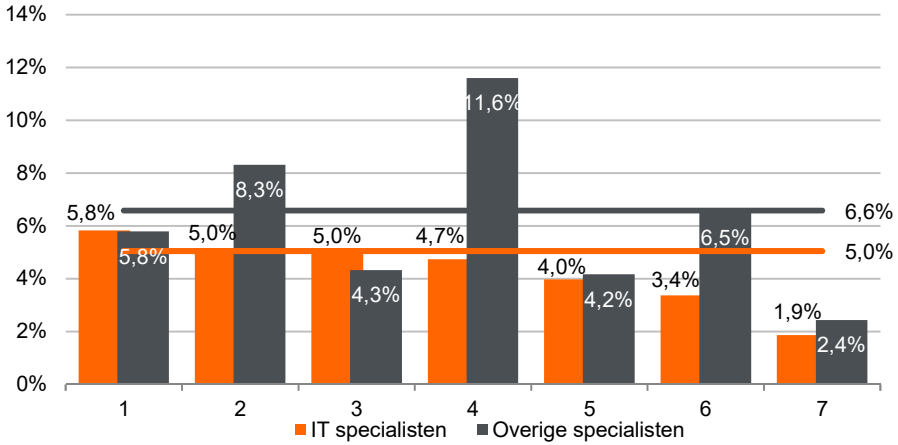

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2016 - OOB-9

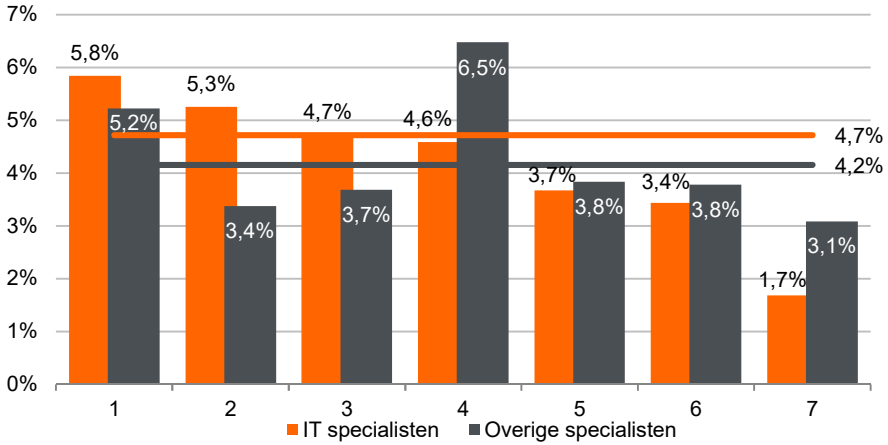

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2017 - OOB-9

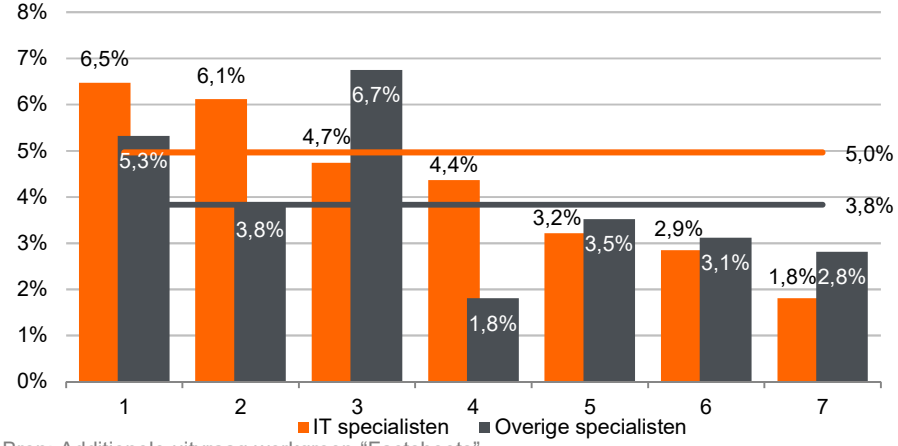

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2018 - OOB-9

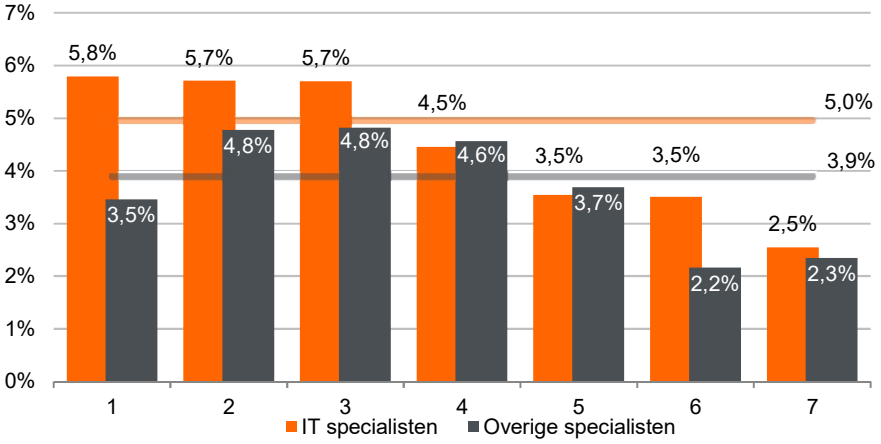

Bron: Additionele uitvraag werkgroep "Factsheets".

Partnerroulatie niet-OOB's (p. 45 factsheets)

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-9 is gevraagd waarom er (m.b.t. langdurige betrokkenheid) voor wordt gekozen om ook bij niet-OOB's over te gaan tot (on)verplichte roulatie i.p.v. aan te tonen dat er geen bedreiging bestaat voor de onafhankelijkheid en de opdracht te continueren.

Alle negen accountantsorganisaties hebben deze vraag beantwoord:

- Vijf accountantsorganisaties hebben aangegeven dat bovenstaand beleid van toepassing is (roulatie bij niet-OOB controleklanten)
- Drie accountantsorganisaties hebben aangegeven dat dit niet van toepassing is (geen verplichte roulatie niet-OOB controleklanten)
- Een accountantsorganisatie heeft hiertoe geen richtlijn, maar beoordeelt mogelijke roulatie per geval

De vijf accountantsorganisaties geven redenen waarom zij deze aanpak kiezen. De grote gemene delers lijken:
- Het leidt tot duidelijk beleid
- Partnerroulatie is in de Europese Unie na zeven jaar verplicht bij OOB-controleklanten (Europese Verordening, 537/2014)* en wordt daardoor gezien als gangbaar criterium
- Waarborgen van kwaliteit door een langdurig betrokken lid van het controleteam te vervangen door een frisse blik

**In Nederland is partnerroulatie bij OOB-controleklanten verplicht na vijf jaar.*

Pagina 29 toont bovenstaande resultaten voor de OOB-6.

Bron: Additionele uitvraag werkgroep "Factsheets".

Verrekening interne specialisten (p. 51 factsheets)

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-9 is gevraagd:
Vijf van de zes accountantsorganisaties geven aan dat met hetzelfde tarief gerekend wordt voor interne- en externe werkzaamheden van specialisten.

a. Geldt dit ook voor de opdrachten waarvoor een vast budget wordt afgestemd voor de afgestemde werkzaamheden van de specialist met het auditteam of wordt dit nooit gedaan?
b. Zijn de realisatiepercentages op de ingehuurde uren van interne specialisten ook gelijk voor zowel intern als externe opdrachten? Dit geldt zowel voor de vooraf gecalculeerde realisatie (mogelijk in de voorziening onderhanden werk) als de werkelijk gerealiseerde realisatie na afronding opdracht.

Onderstaande tabel geeft antwoord op bovengenoemde vragen voor de OOB-9. Pagina 30 toont de resultaten voor de OOB-6.

	Ja	Nee / n.v.t.	Onduidelijk / geen antwoord
1. Is er een verschil tussen het interne tarief waarmee gerekend wordt voor specialisten en het tarief dat extern in rekening wordt gebracht? *(Deze vraag is reeds gesteld in de eerste informatie-uitvraag)*	1	8	
2. Zo ja, is het interne tarief hoger of lager?	Lager	n.v.t.	
3. Worden op opdrachten ook vaste budgetten afgestemd tussen de specialist en het auditteam voor de afgestemde werkzaamheden van de specialist?	7 *	0	2
4. Indien met hetzelfde tarief wordt gerekend voor interne en externe werkzaamheden: geldt dat ook voor de opdrachten waarvoor een vast budget wordt afgestemd voor de afgestemde werkzaamheden van de specialist met het auditteam?	6	1	2
5. Zijn de realisatiepercentages op de ingehuurde uren van interne specialisten gelijk voor zowel interne als externe opdrachten?			
5a. In geval van vooraf gecalculeerde realisatie (mogelijk in de voorziening onderhanden werk)	2	3	4
5b. In geval van de werkelijk gerealiseerde realisatie na afronding opdracht.	2	3	4

* Antwoorden op vraag 3 omvatten naast “ja”: “meestal wel”, “wij bespreken vooraf een indicatie van de te bestede uren” en “vast wil niet zeggen dat de uitkomst daarvan niet kan afwijken. Er kunnen zaken opkomen tijdens de uitvoering van werkzaamheden die maken dat er meer tijd nodig is dan gedacht en dat leidt dan tot een andere uitkomst van het oorspronkelijk als vast bestempelde budget”.
Bron: Additionele uitvraag werkgroep “Factsheets”.

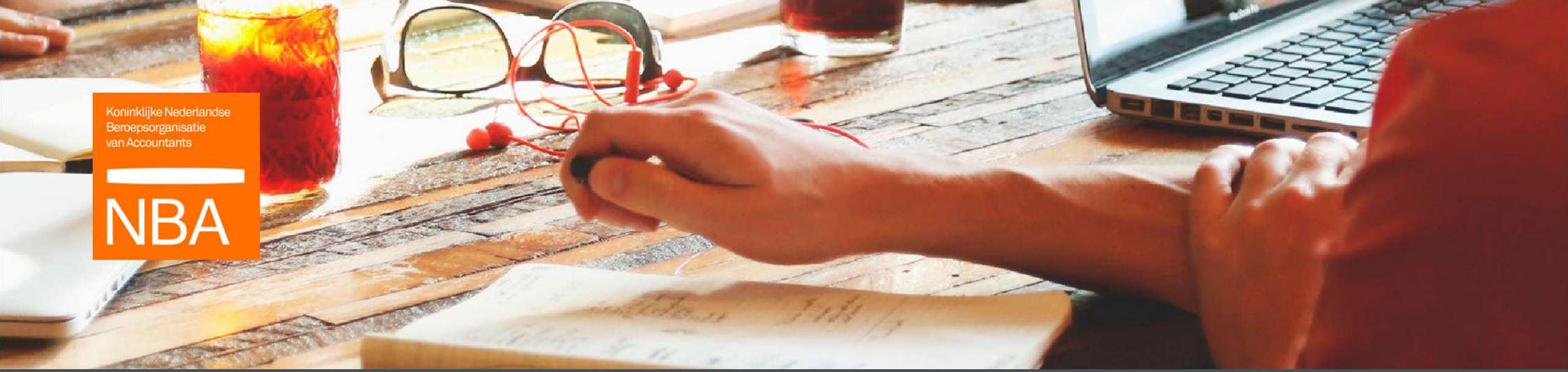
Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants
NBA

3

OOB-6

Marktaandelen (p. 24-25 factsheets)

Marktaandeel per kantoor o.b.v. totale omzet - OOB-6

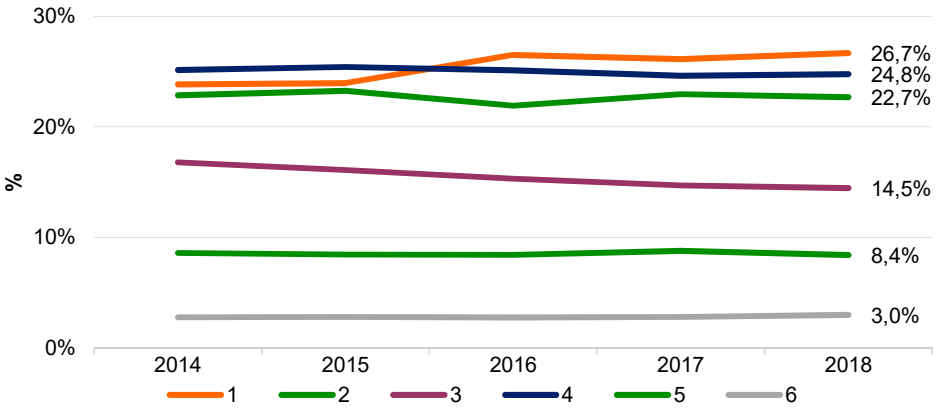

Marktaandeel per kantoor o.b.v. omzet uit wettelijke controles - OOB-6

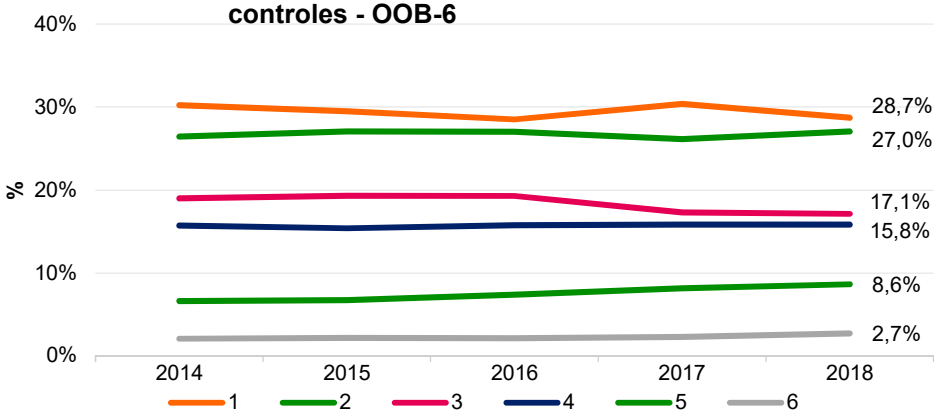

Toelichting
De grafieken links tonen het marktaandeel per kantoor binnen de OOB-6 voor de jaren 2014 tot en met 2018 met betrekking tot de totale omzet (boven) en omzet uit wettelijke controles (onder).

Pagina 15 toont beide grafieken voor de OOB-9.

Bron: Uitvraag werkgroep “Factsheets”.

Interne governance (p. 36 factsheets)

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-6 is gevraagd hoe de interne governance, bijvoorbeeld met betrekking tot de stemrechten van partners, is georganiseerd. Alle zes accountantsorganisaties hebben deze vraag beantwoord.

Een van de zes accountantsorganisaties kent geen partnerstructuur, partnervergadering en/of stemrecht zoals bedoeld in de gestelde vraag. Het vervolg van deze slide heeft daardoor betrekking op vijf accountantsorganisaties.

Frequentie partnervergaderingen

- Een van de vijf accountantsorganisaties houdt in beginsel één partnervergadering per jaar. In de praktijk zijn dit er meestal twee.
- Twee van de vijf accountantsorganisaties houden in beginsel twee partnervergaderingen per jaar. Het is mogelijk om additionele vergaderingen in te lassen.
- Een van de vijf accountantsorganisaties houdt drie partnervergaderingen per jaar.
- Een van de vijf accountantsorganisaties houdt vier of meer partnervergaderingen per jaar.

Telt elke stem van de partner even zwaar? Zo nee, wat is de 'range' in weging?

- In de Wta (artikal 16b) is vastgelegd door wie de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie moet worden gehouden.
- Bij vier accountantsorganisaties telt elke stem even zwaar, specifieke uitzonderingen daargelaten. Zo is bij een organisatie het internationaal stemrecht bijvoorbeeld gebaseerd op winstgerechtigdheid.
- Een accountantsorganisatie kent twee typen equity partners. Type één heeft één stem en type twee heeft twee stemmen.

Wat gebeurt er met een stem indien een partner niet aanwezig is op de vergadering?

Bij tenminste vier van de vijf accountantsorganisaties kan een partner een machtiging afgeven aan een collega-partner. Indien een partner niet aanwezig is en ook geen machtiging heeft afgegeven, telt zijn of haar stem niet mee. Afwezigheid speelt wel een rol in het bereiken van de noodzakelijke quorums.

Kan een raad van bestuur (RvB) alsnog anders besluiten als stemming niet cf. voorstel van de RvB is?

Alle accountantsorganisaties geven aan dat de RvB niet anders kan besluiten indien goedkeuring van de ledenvergadering benodigd is.

Wat zijn voorbeelden van onderwerpen die ter stemming worden gebracht (graag vijf voorbeelden)?

De meest genoemde voorbeelden zijn:

1. Benoemen en ontslaan van de raad van bestuur en de raad van commissarissen (RvC)
2. Verwerven en/of afstoten van deelnemingen (al dan niet met een ‘threshold’)
3. Goedkeuren en vaststellen van de jaarrekening
4. Wijzigen van statuten
5. Aangaan, wijzigen of beëindigen van aansluitingsovereenkomsten of partnerbenoemingen
6. Goedkeuren begroting
7. Vaststellen of goedkeuren van (wijzigingen in) corporate documentatie en/of reglementen

Overige zaken:

1. Aanstellen / benoemen extern accountant
2. Rechtshandelingen bestuur boven een ‘threshold’
3. (de-)charge RvB/RvC
4. Ontbinding en liquidatie
5. Wijzigen van tarief en salarisbeleid

Pagina 19 toont bovenstaande resultaten voor de OOB-9.

Bron: Additionele uitvraag werkgroep “Factsheets”, Wta.

Internationale netwerk (p. 39 factsheets)

	Targets/normen vanuit het internationale netwerk		Targets/normen vanuit het regionale netwerk / landenregio's	
	Ja	Nee / n.v.t.	Ja	Nee / n.v.t.
Omzet	2	4	2	4
Winstbijdrage	2	4	1	5
Nettoresultaat	2	4	1	5
Bijdrage aan netwerk	3	3	1	5
Financieringsstructuur	1	5	0	6
Budget	2	4	1	5
Investeringen	1	5	2	4

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-6 is gevraagd of er vanuit het regionale netwerk of internationale netwerk targets of normen gelden m.b.t. omzet, winstbijdrage of resultaat.

Ook is de vervolgvraag gesteld: "Indien ja, zien deze dan toe op de gehele organisatie of alleen de controlepraktijk?" De tabel links geeft de antwoorden schematisch weer. "Ja" in de donkeroranje balk betekent dat targets/normen altijd toezien op de gehele organisatie, en dus niet enkel op de controlepraktijk. Twee accountantsorganisaties hebben bijvoorbeeld targets/normen vanuit het internationale netwerk met betrekking tot omzet, geldend voor de gehele organisatie. Zeven accountantsorganisaties hebben dat niet.

Pagina 20 toont deze tabel voor de OOB-9.

Bron: Additionele uitvraag werkgroep "Factsheets".

Inzet van specialisten bij externe controles (p. 43 factsheets)

Onderstaande grafieken tonen de inzet van specialisten in de jaren 2015-2018 door de OOB-6. De specialisten zijn uitgesplitst naar IT-specialisten, wiens aandeel relatief stabiel is gebleven gedurende de vier weergegeven jaren, en overige specialisten. De inzet van laatstgenoemde daalt licht gedurende 2015-2018.
Pagina 21 toont deze grafieken voor de OOB-9.

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2015 - OOB-6

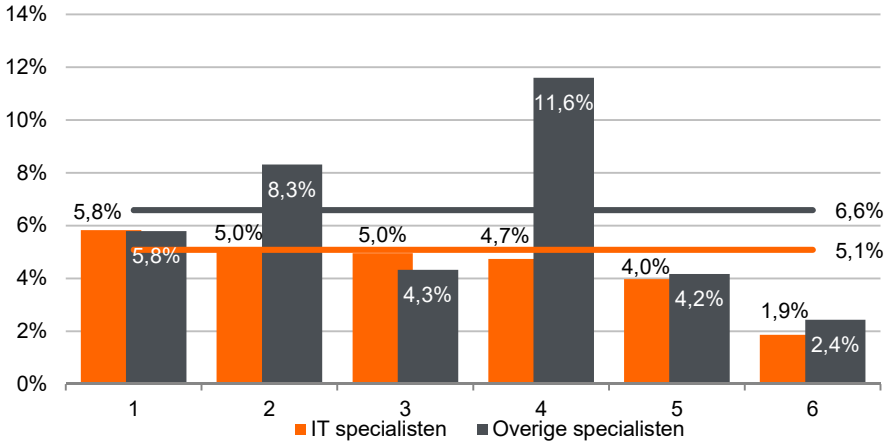

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2016 - OOB-6

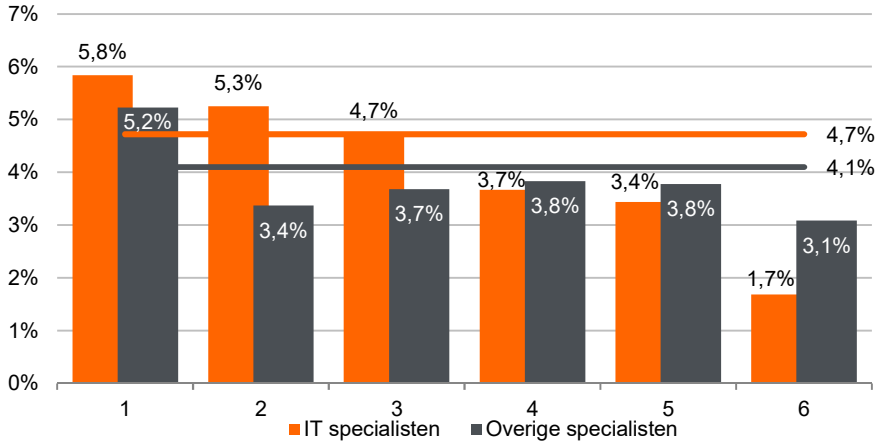

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2017 - OOB-6

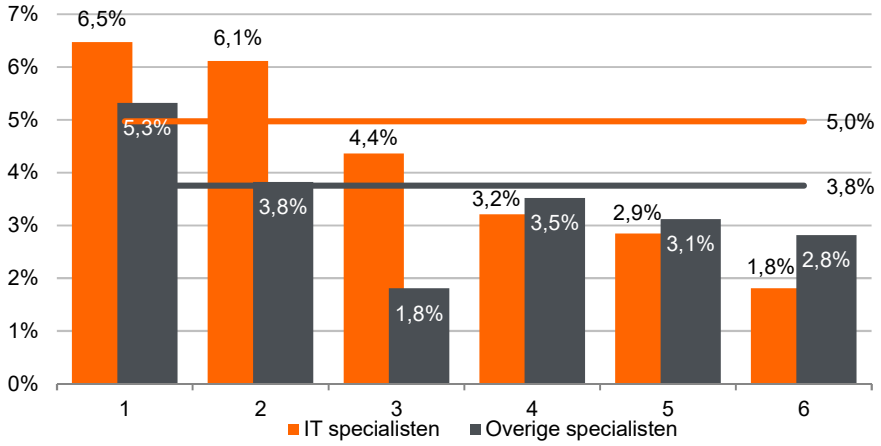

Aandeel specialisten in totaal aantal uren 2018 - OOB-6

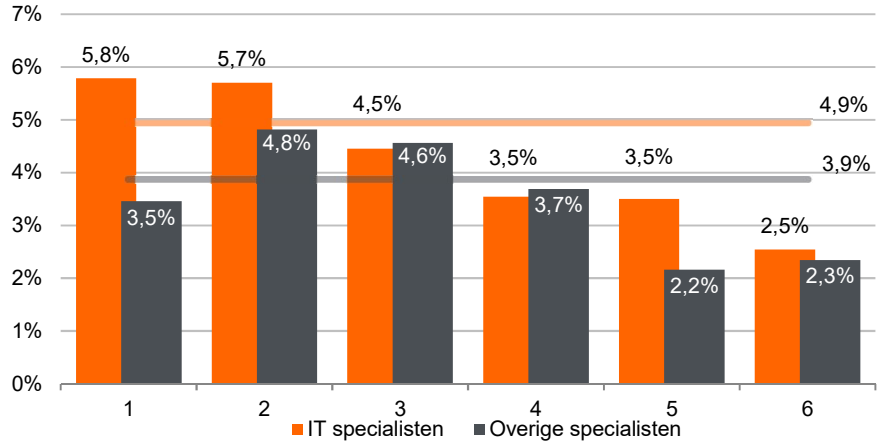

Bron: Additionele uitvraag werkgroep “Factsheets”.

Partnerroulatie niet-OOB's (p. 45 factsheets)

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-6 is gevraagd waarom er (m.b.t. langdurige betrokkenheid) voor wordt gekozen om ook bij niet-OOB's over te gaan tot (on)verplichte roulatie i.p.v. aan te tonen dat er geen bedreiging bestaat voor de onafhankelijkheid en de opdracht te continueren.

Alle zes accountantsorganisaties hebben deze vraag beantwoord:

- Vier accountantsorganisaties hebben aangegeven dat bovenstaand beleid van toepassing is (roulatie bij niet-OOB controleklanten)
- Twee accountantsorganisaties hebben aangegeven dat dit niet van toepassing is (geen verplichte roulatie bij niet-OOB controleklanten)

De vier accountantsorganisaties geven redenen waarom zij deze aanpak kiezen. De grote gemene delers lijken:
- Het leidt tot duidelijk beleid
- Partnerroulatie is in de Europese Unie na zeven jaar verplicht bij OOB-controleklanten (Europese Verordening, 537/2014)* en wordt daardoor gezien als gangbaar criterium
- Waarborgen van kwaliteit door een langdurig betrokken lid van het controleteam te vervangen door een frisse blik

**In Nederland is partnerroulatie bij OOB-controleklanten verplicht na vijf jaar.*

Pagina 22 toont bovenstaande resultaten voor de OOB-9.

Bron: Additionele uitvraag werkgroep "Factsheets".

Verrekening interne specialisten (p. 51 factsheets)

In de tweede informatie-uitvraag aan de OOB-6 is gevraagd:
Vijf van de zes accountantsorganisaties geven aan dat met hetzelfde tarief gerekend wordt voor interne- en externe werkzaamheden van specialisten.

a. Geldt dit ook voor de opdrachten waarvoor een vast budget wordt afgestemd voor de afgestemde werkzaamheden van de specialist met het auditteam of wordt dit nooit gedaan?
b. Zijn de realisatiepercentages op de ingehuurde uren van interne specialisten ook gelijk voor zowel intern als externe opdrachten? Dit geldt zowel voor de vooraf gecalculeerde realisatie (mogelijk in de voorziening onderhanden werk) als de werkelijk gerealiseerde realisatie na afronding opdracht.

Onderstaande tabel geeft antwoord op bovengenoemde vragen voor de OOB-6. Pagina 23 toont de resultaten voor de OOB-9.

	Ja	Nee / n.v.t.	Onduidelijk / geen antwoord
1. Is er een verschil tussen het interne tarief waarmee gerekend wordt voor specialisten en het tarief dat extern in rekening wordt gebracht? *(Deze vraag is reeds gesteld in de eerste informatie-uitvraag)*	1	5	
2. Zo ja, is het interne tarief hoger of lager?	Lager	n.v.t.	
3. Worden op opdrachten ook vaste budgetten afgestemd tussen de specialist en het auditteam voor de afgestemde werkzaamheden van de specialist?	5 *	0	1
4. Indien met hetzelfde tarief wordt gerekend voor interne en externe werkzaamheden: geldt dat ook voor de opdrachten waarvoor een vast budget wordt afgestemd voor de afgestemde werkzaamheden van de specialist met het auditteam?	4	1	1
5. Zijn de realisatiepercentages op de ingehuurde uren van interne specialisten gelijk voor zowel interne als externe opdrachten?			
5a. In geval van vooraf gecalculeerde realisatie (mogelijk in de voorziening onderhanden werk)	1	3	2
5b. In geval van de werkelijk gerealiseerde realisatie na afronding opdracht.	1	3	2

* Antwoorden op vraag 3 omvatten naast “ja”: “meestal wel” en “vast wil niet zeggen dat de uitkomst daarvan niet kan afwijken. Er kunnen zaken opkomen tijdens de uitvoering van werkzaamheden die maken dat er meer tijd nodig is dan gedacht en dat leidt dan tot een andere uitkomst van het oorspronkelijk als vast bestempelde budget”.
Bron: Additionele uitvraag werkgroep “Factsheets”.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA